

ARBETSLIVS- OCH JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 16/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen om stats- budgeten för 2013

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 september 2012 regeringens proposition om statsbudgeten för 2013 (RP 95/2012 rd) till finansutskottet för beredning. Enligt 38 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning har arbetslivs- och jämställdhetsutskottet beslutat lämna utlåtande om budgetpropositionen till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Juha Majanen och konsultativ tjänsteman Taina Eckstein, finansministeriet
- avdelningschef Tuija Oivo, arbetsmarknadsråd Raija Saastamoinen och överinspektör Kari Alanko, arbets- och näringsministeriet
- direktör Kari Paaso, finanssekreterare Marianne Koivunen, överinspektör Päivi Yli-Pietilä, konsultativ tjänsteman Susanna Grimm-Vikman och konsultativ tjänsteman Taimi Saloheimo, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Mika Tammilehto, undervisnings- och kulturministeriet
- generalsekreterare Hannele Varsa, delegationen för jämställdhetsärenden
- chef Raimo Hokkanen, Vanda arbets- och näringsbyrå
- direktör Kaarina Myyri-Partanen, Regionförvaltningsverket i Södra Finland

- generalsekreterare Erja Lindberg, Finlands Kommunförbund
- utvecklingschef Minna Piispa, Institutet för hälsa och välfärd
- enhetschef Tiina Keränen, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland
- filosofie doktor Maire Mäki, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Uleåborg
- generaldirektör Harri Vainio, Arbetshälsoinstitutet
- divisionschef Heidi Nygren, Vanda stad
- expert Tarja Arkio, Akava rf
- expert, magister i administrativa vetenskaper Vesa Rantahalvari, Finlands Näringsliv rf
- utvecklingsdirektör Sari Laaksonen, Förbundet för Mödra- och Skyddshem
- chef för sysselsättningsfrågor Pirjo Väänänen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- direktör Rauno Vanhanen, Företagarna i Finland rf
- samhällspolitisk sakkunnig, jurist Jukka Ihanus, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf
- tf. utvecklingsdirektör Mirella Huttunen, Finlands Ungdomssamarbete - Allians
- ordförande Lea Karjalainen, Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation TVY rf
- ombudsman Mari Ahonen-Walker, Valtakunnallinen työpajayhdistys ry

- professor Johanna Niemi, Helsingfors universitet.

Dessutom har ett skriftligt utlåtande lämnats av
— Monika-Naiset liitto ry.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

De viktigaste frågorna för arbetslivs- och jämställdhetsutskottet i budgeten för 2013 är hur sysselsättningen ska stödjas och arbetslösheten minskas. Höjd sysselsättningsnivå och längre tid i arbetslivet intar en nyckelställning när det gäller att sanera de offentliga finanserna. Skatteinkomsterna ökar om den svarta sektorn krymper, vilket samtidigt stöder laglig företagsverksamhet och därmed stärker sysselsättningen. Försök görs att öka efterfrågan på arbetskraft genom att förutsättningar för ny företagsamhet skapas och företagsutveckling stöds. För att minska arbetslösheten inriktas åtgärderna särskilt på långtidsarbetslösa och unga åldersklasser som kommer ut på arbetsmarknaden. Också de delvis arbetsföras och invandrades möjligheter att få anställning främjas och sysselsättningsincitamenten ökas.

Utskottet välkomnar åtgärderna för att öka sysselsättningsnivån, förlänga tiden i arbetslivet och främja tillväxten. Utskottet understryker hur viktigt det är att skapa nya arbetstillfällen. Det är mycket viktigt att utvärdera vilket genomslag de sysselsättningsfrämjande åtgärderna och försöken har.

Som anslag för den aktiva arbetskraftspolitiken (moment 32.30.51) föreslår regeringen 546 miljoner euro. Detta är cirka 32 miljoner euro mer än de anvisade sysselsättningspengarna i den ordinarie budgeten för 2012 och tilläggsbudgeten från i somras tillsammans. Budgetpropositionen utgår från att arbetslösheten 2013 stiger till 8,1 procent på årsnivå. Det blir en utmaning att försöka få stopp på den ökande arbetslösheten, eftersom perioden av långsam tillväxt i världsekonomin fortsätter. De ekonomiska utsikterna har försämrats efter det att budgetpro-

positionen avlåtits och arbetslösheten har åter börjat öka.

Aktiveringsgraden beräknas uppgå till 29,3 procent i år och till 29,4 procent nästa år. År 2013 omfattas uppskattningsvis 107 000 personer av aktiveringstjänster. Med dagens konjunktursikter är det osäkert om aktiveringsgraden kan uppnås med de reserverade anslagen. Utskottet understryker att det måste finnas tillräckliga anslag för arbetskraftspolitiska åtgärder för att arbetslösheten ska minska. Det är nödvändigt att regeringen är beredd att satsa på att nya företag startas och anvisa extra finansiering för aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder, om det sker en betydande ökning av arbetslösheten.

Samhällsgarantin för unga

Samhällsgarantin för unga börjar verkställas 2013. Det tilläggsanslag på 28 miljoner euro som budgetpropositionen innehåller innebär en förstärkning av tjänsterna för yrkesvägledning och karriärplanering riktade till unga, och vidare kan företagande främjas. Arbets- och näringsbyråerna kommer att få ytterligare 60 årsverken. Också utbildningsgarantin genomförs som en del av ungdomsgarantin. Alla elever som slutfört den grundläggande utbildningen garanteras möjlighet till fortsatt utbildning. Det kan röra sig om gymnasium, yrkesläroanstalt, läroavtalsutbildning, verkstad, rehabilitering eller något annat.

Utskottet understryker att arbets- och näringsbyråerna måste ha tillräckliga personalresurser för att samhällsgarantins mål ska nås. Enligt uppgift har de fast anställda vid byråerna minskat med 186 årsverken 2007—2011. Samtidigt har byråerna årligen anställt tillfälligt anställda motsvarande 300—500 årsverken på grund av den ökande arbetsmängden till följd av ökad arbetslöshet. Under 2013 drabbas arbets- och nä-

ringsbyråerna av en nedskärning motsvarande 97 årsverken. Ett tillskott på 60 årsverken riktas till karriärvägledning för unga, men till följd av de övriga personalnedskärningarna kommer nettominskningen att vara anmärkningsvärt stor. Utskottet vill understryka vikten av god personalpolitik och hur viktigt det är med kompetent personal när servicen reformeras. Utskottet ser det inte som ändamålsenligt att fast anställd personal byts ut mot tillfälligt anställd personal med stor omsättning. Omsättning gör det i synnerhet svårare att erbjuda personlig service och handledning till ungdomar, eftersom detta kräver hög kompetens och lång erfarenhet.

De planerade personalnedskärningarna i arbets- och näringsbyråerna är under 2012—2016 enligt uppgift nästan 500 årsverken. Om ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten fortsätter att stiga kommer nedskärningarna inom synhåll att äventyra måloppfyllelsen när det gäller att ge ungdomar och långtidsarbetslösa personlig service. Det är angeläget att servicen tryggas i hela landet.

Utskottet påpekar att näringslivet spelar en viktig roll för hur samhällsgarantin lyckas. Därför är det viktigt att utreda under vilka förutsättningar arbetsgivarna kan erbjuda ungdomar möjligheter till arbete. Arbetsmarknadsorganisationerna måste gemensamt finna sätt att sänka tröskeln för att anställa unga.

Årligen avbryter ca 8—9 procent av de studerande sin yrkesutbildning. Orsaken är ofta bristfällig information om olika yrken och utbildningsprogram. Utskottet anser det därför vara viktigt att ungdomar erbjuds betydligt mer stöd och handledning när det gäller att välja yrke och i övergångsskedet i den unges liv efter det att den grundläggande utbildningen avslutats. Utskottet understryker vikten av att yrkesutbildningen håller hög kvalitet och att den utvecklas. Modeller där studierna sker på arbetsplatsen, såsom läroavtalsutbildning, stödd läroavtalsutbildning och olika modeller för arbets- och utbildningsavtal, måste utvecklas. Nyutexaminerade arbetslösa ungdomar måste snabbt få en utbildningsplats eller ett jobb så att de kan utveckla sina kunskaper. Utskottet betonar att det krävs

skyndsamma åtgärder i fråga om unga, eftersom en ung persons yrkesidentitet snabbt vittrar bort utan arbetslivserfarenhet.

Kvalitet och genomslag på arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte måste nog utvärderas, och rättigheterna och skyldigheterna när det gäller ungdomars deltagande övervägas. Utskottet påpekar att samhällsgarantin främst gäller de ungdomar som själva aktivt frågar efter denna service. Det är ytterst viktigt, menar utskottet, att det uppsökande ungdomsarbetet utvidgas till hela landet och att ungdomsverkstäderna utvecklas samtidigt som deras samarbete med läroanstalterna och arbets- och näringsbyråerna utvecklas.

De tjänster som erbjuds unga är i dagens läge starkt splittrade mellan olika förvaltningsområden och serviceställen. Således är servicemångfalden en svårt överblickbar helhet. Om garantin ska hållas krävs det nya sätt att göra saker på och dessutom övergång från enskilda punktinsatser till en samlad serviceprocess för ungdomar där det tydligt anges vem som har ansvaret, understryket utskottet. Vanda har goda erfarenheter av att handledningen koncentreras. De har nämligen testat en modell för kundhandledningen som kallas "Nuoret töihin ja kouluun" (ung. Arbete och utbildning till unga). Ungdomsarbetslösheten i Vanda sjönk med 17,1 procent från augusti 2011 till augusti 2012, samtidigt som den i Esbo ökade med 26,6 procent och i Helsingfors med 7,9 procent.

Minskad långtidsarbetslöshet

För att aktivera de långtidsarbetslösa kommer ett kommunförsök som det avtalats om i regeringsprogrammet att genomföras 2012—2015. Tanken är att huvudansvaret för sysselsättningsåtgärderna senast efter en arbetslöshetsperiod på tolv månader solidariskt flyttas över på den kommun eller de kommuner som deltar i försöket. Det är meningen att den sysselsättningsfrämjande servicen i försökskommunerna ska genomföras som ett multidisciplinärt samarbete över sektorsgränserna mellan arbets- och näringsbyråerna, Folkpensionsanstalten och kom-

munerna. I budgetpropositionen reserveras det 20 miljoner euro för kommunerna i försöket.

Det är meningen att få fram mer sysselsättningsfrämjande verksamhetsmodeller och att erbjuda arbetsgivare och arbetssökande nya serviceformer. Det väsentliga är att finna fungerande samarbetsformer för de kommunala förvaltningarna, arbets- och näringsbyråerna, närings-, trafik- och miljöcentralerna, Folkpensionsanstalten, och föreningarna på den kompletterande arbetsmarknaden samt arbetsgivarna. Erfarenheterna av försöket ska sedan utnyttjas för att utveckla verksamhetsmodellerna vid servicecentren för arbetskraften. Det är av största vikt att parterna faktiskt förbinder sig vid försöket och också ger de personalresurser som behövs. Utskottet förutsätter att arbets- och näringsbyråerna allokeringar tillräckliga resurser också till service för svårssysselsatta.

Allokering av personalresurserna inom arbetarskyddet

Enligt inkommen utredning är verksamhetsanslaget till regionförvaltningsmyndigheten för arbetarskydd tillräckligt med den nuvarande personaldimensioneringen inom arbetarskyddsförvaltningen, förutsatt att anslaget kan fullt ut och effektivt kan användas till avsett ändamål. Något som försvårar användningen av anslaget är att arbetarskyddsmyndigheten deltar i regionförvaltningsmyndighetens allmänna utvecklingsuppgifter, vilka årligen kräver omkring 10—15 årsverken av de resurser som reserverats för arbetarskyddstillsynen.

I sitt utlåtande om reformeringen av regionförvaltningen (AjUU 12/2009 rd) poängterade utskottet att samarbetet mellan regionförvaltningens ansvarsområden inte ens tillfälligt får innebära en minskning av de resurser som används för arbetarskyddets egna uppgifter, utan att verkställigheten av lagen måste ske med respekt för ILO-konventionens krav. Enligt dem får arbetarskyddsmyndigheterna inte tilldelas sådana andra uppgifter som kan äventyra att övervakningsuppgifterna inom arbetarskyddet fullgörs på behörigt sätt.

Utskottet anser att de 10—15 årsverken som arbetarskyddsmyndigheten använder till regionförvaltningsverkens utvecklingsuppgifter är relativt mycket och att det anslag som reserverats för arbetarskyddstillsyn i första hand ska allokeras för den tillsynen och dess utveckling.

Tryggad arbetslivsforskning och arbetslivsutveckling

Arbetshälsoinstitutet utför ett forsknings- och utvecklingsarbete i fråga om arbetslivet som är av yttersta vikt och som används för att stödja välbefinnandet och längre tid i arbetslivet. Den information och experthjälp som institutet erbjuder behövs särskilt nu när Finland i syfte att balansera upp de offentliga finanserna måste förlänga tiden i arbetslivet och få ut hela den arbetskraftspotential som finns på arbetsmarknaden i största möjliga utsträckning.

Personalen på arbetshälsoinstitutet har åren 2008—2011 minskats med sammanlagt 81 årsverken och fram till 2015 kommer ytterligare minskningar på 60 årsverken. Det är viktigt att sörja för forskning och utveckling av kvaliteten på arbetshälsan och arbetslivet.

Åtgärdsprogram mot kvinnovåld

År 2010 godkändes ett program för att minska våldet mot kvinnor. Syftet var då att ministerierna ska genomföra de överenskomna projekten inom givna ramar. Av de 59 åtgärder för att minska våldet som nämns i programmet hade 29 genomförts eller inletts fram till hösten 2012. De projekt som genomförts är små, medan de omfattande projekten inte har kunnat startas till följd av brist på finansiering.

Ansvar för programgenomförandet ligger på flera ministerier och den sammanlagda budgeten för 2013 uppskattas till 3,7 miljoner. I budgetpropositionen nämns ämnet bara i social- och hälsovårdsministeriets och justitieministeriets huvudtitlar, och endast social- och hälsovårdsministeriet anvisar anslag för programgenomförandet.

I ett ställningstagande till jämställdhetsredogörelsen förutsatte riksdagen 2011 att handlings-

programmet för att motverka våld mot kvinnor anvisas tillräckliga anslag i statsbudgeten som möjliggör långsiktig verksamhet. Utskottet upprepar detta ställningstagande och anser att de ansvariga ministerierna ska anvisa de budgetmedel som behövs för projektgenomförandet.

Tryggad mödra- och skyddshemsverksamhet

Enligt konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (Cedaw) ska de fördragsslutande parterna bekämpa våld mot kvinnor och hjälpa våldsoffer. Kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor (Cedaw-kommittén) har gjort flera anmärkningar mot Finland för brister när det gäller att bekämpa våldet mot kvinnor, särskilt när det gäller att allokera resurser. Arbetet med att förbereda ratificering av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet pågår. Också den konventionen kräver att vi vidtar kraftfullare åtgärder för att minska våldet mot kvinnor och barn.

För närvarande finns det 21 skyddshem i Finland. Av dessa är medlemsföreningarna i Förbundet för mödra- och skyddshem huvudman för 14, medan 2 hör till andra organisationer och 5 till städer. Skyddshemmen har sammanlagt 123 familjeplatser och 375 bäddplatser. Europarådet rekommenderar en familjeplats per 10 000 invånare, vilket här skulle kräva ca 500 familjeplatser.

Regeringen ställer i sitt program upp som mål att öka antalet skyddshemsplatser och åstadkomma en jämnare regional fördelning av platserna. Det är meningen att bestämmelser om service för offren för familjevåld och våld i nära relationer ska införas när socialvårdslagstiftningen ses över. Det är viktigt att genom lag föreskriva om servicen och om hur den ska ordnas och finansieras, menar utskottet. Utskottet vill se att lagberedningen påskyndas.

Verksamheten vid mödra- och skyddshemsföreningarnas skyddshem finansieras i regel antingen genom kommunernas betalningsåtaganden eller genom köptjänståtaganden. De stramar ekonomiska tiderna har lett till att vissa kommuner börjat köpa in mindre service, och åtminstone en kommun har upphört med att köpa tjänster helt och hållet. Om kommunerna inte själva tillhandahåller servicen finns det risk för att skyddshemsverksamheten upphör helt i vissa kommuner.

Utskottet förutsätter att mödra- och skyddshemmens verksamhet tryggas och föreslår att ett tillräckligt stort anslag ska reserveras i budgeten för finansiering av mödra- och skyddshemmens verksamhet 2013.

Ställningstagande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

AjUU 16/2012 rd — RP 95/2012 rd

Helsingfors den 18 oktober 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tarja Filatov /sd
vordf. Anne-Mari Virolainen /kok (delvis)
medl. Markku Eestilä /saml
Sanni Grahn-Laasonen /saml
Anna Kontula /vänst
Jari Lindström /saf
Eeva-Maria Maijala /cent
Lea Mäkipää /saf

Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Annika Saarikko /cent
Kristiina Salonen /sd
Mikko Savola /cent
Eero Suutari /saml
Katja Taimela /sd (delvis)
Jani Toivola /gröna
Maria Tolppanen /saf (delvis).

Sekreterare var

konsultativ tjänsteman Marjaana
Kinnunen.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Regeringens budgetförslag innehåller inte tillräckligt effektiva medel för att främja sysselsättning, få fart på företagsamheten och bekämpa den svarta sektorn. Sannfinländarna vill råda bot på detta och föreslår bland annat ett tillväxtpaket för små och medelstora företag, gallring av de ineffektiva företagsstöden och kraftigare sanktioner mot aktörerna inom den svarta sektorn. Vi sannfinländare anser att människor ska fås att jobba längre i första hand genom satsningar på upprätthållen arbetsförmåga. Sysselsättningen kan å sin sida främjas bland annat genom att förbättra de delvis arbetsföras ställning och skapa nya jobb.

Längre tid i arbetslivet främst genom upprätthållen arbetsförmåga

Sannfinländarna anser att folk vill jobba längre fram för allt om arbetsförhållandena förbättras. Enligt rapporten från arbetsgruppen för arbetsskärningsfrågor från 2011 skulle en halvering av sjukpensionsfrekvensen jämfört med utgångsläget höja den förväntade pensioneringsåldern med hela 1,5 år. Vi har i dagens läge 200 000 sjukpensionärer, och de största orsakerna till oförmåga att arbeta är psykiska störningar och sjukdomar i rörelse- och stödjeorganen. De bästa sätten att förlänga tiden i arbetslivet är enligt sannfinländarnas mening satsningar på upprätthållen arbetsförmåga och skräddarsydda arbetstider och arbetsuppgifter. Vi vill också här fästa uppmärksamhet vid arbetarskyddet. Arbetarskyddsmyndigheterna har blivit en del av regionförvaltningsverken, vilket kapar 10–15 årsverken av resurserna för arbetarskyddstillsyn till regionförvaltningsverkens utvecklingsuppgifter. Dessa uppgifter gagnar emellertid inte arbetarskyddstillsynen det minsta. Därför kräver sannfinländarna att arbetarskyddsmyndigheternas tillsynsresurser återställs så att de kan an-

vändas till avsett ändamål, dvs. arbetarskyddstillsyn.

Det finns kompetent arbetskraft, bättre möjligheter till arbete krävs

Enligt grundlagen ska det allmänna främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. Sannfinländarna anser att mycket återstår att göra. Vi har i Finland alldeles för många duktiga människor som saknar arbete. Beklagligt ofta erbjuds jobb endast för dem som kan ge en full arbetsinsats. På detta sätt uteslängs partiellt arbetsföra lätt från arbetslivet, även om de har vilja och förmåga att arbeta. Av social- och hälsovårdsministeriets utredning om personer med partiell arbetsförmåga framgår det att vår arbetskraftspolitik har varit inriktad på heltidsanställning. Som en följd av detta har personer med partiell arbetsförmåga blivit långtidsarbetslösa, så kallade "svårssysselsatta". Sannfinländarna anser att partiellt arbetsföra bör ha rätt att arbeta enligt sin kapacitet. Det är också en fördel för samhället. Sysselsättningen av partiellt arbetsföra kan främjas bl.a. genom flexibla arbetstider, bättre skräddarsydda arbetsuppgifter samt olika arbetskraftspolitiska åtgärder såsom lönesubvention.

Därför föreslår sannfinländarna att finansutskottet föreslår en ökning av moment 32.30.51 med 8 000 000 euro för främjande av partiellt arbetsföras sysselsättning.

Samhället fördelar sig allt mer i arbetslösa och översysselsatta. Det finns således rum för förbättring också i fråga om arbetsfördelningen. För närvarande är många kompetenta personer utan jobb. Konjunkturerna påverkar särskilt mycket sysselsättningen bland ungdomar och personer över 55 år. Sannfinländarna föreslår därför ytterligare 35 miljoner euro för att främja sysselsättningen av dessa grupper. Sysselsättningen kan främjas bl.a. genom lönesubventionering. Lönesubventioneringen kan i förekommande fall inriktas på t.ex. äldreomsorg eller an-

dra branscher där det råder särskild brist på arbetstagare.

Sannfinländarna föreslår att finansutskottet föreslår en ökning av moment 32.30.51 med 35 000 000 euro för främjande av sysselsättning för unga och dem som är äldre än 55 år.

Sannfinländarna föreslår separat 10 miljoner euro för genomförandet av modeller med mästarte och gesäll. Det innebär att seniorer inom olika branscher ger unga personer utan arbetserfarenhet yrkesutbildning. Till mästare kan väljas sådana branschproffs vars tid i arbetslivet kan förlängas genom lättare arbetsuppgifter. Betydelsen av tyst kunskap vid kompetensutveckling är stor och denna kunskap kan mästarna förmedla till gesällerna trots att de inte längre skulle klara av jobbets fysiska krav fullt ut.

Därför föreslår sannfinländarna att finansutskottet föreslår en ökning av moment 32.30.51 med 10 000 000 euro för genomförande av mästarte och gesäll-modellen.

Kommunerna måste reserveras tillräckliga resurser för främjande av sysselsättning

Kommunerna har påförts skyldigheter när det gäller sysselsättning, arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och aktiveringsplaner. Samtidigt har kommunerna försatts i ekonomiskt trångmål eftersom skyldigheterna ökat utan tillskott av tillräckliga anslag. Detta ser ut att bli fallet också i det kommunala försöket för att minska långtidsarbetslösheten och i arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte för unga. Den kommunala ekonomin har försämrats drastiskt och försatt många kommuner i stora ekonomiska svårigheter - därför kan sannfinländarna inte godkänna att man samtidigt inför fler förpliktelser och skär ned statsandelarna på ett sätt som försämrar kommunernas verksamhetsbetingelser.

Fler jobb är A och O - ett tillväxtpaket för SME-företag främjar sysselsättningen

Skapandet av arbetstillfällen intar en central ställning när det gäller att förbättra sysselsättningen. Därför föreslår sannfinländarna ett tillväxtpaket särskilt riktat till små och medelstora

företag för att få fart på företagsamheten. Tillväxtpaketet inbegriper en betydande höjning av den nedre momsgränsen, företagsbeskattning av estnisk modell för jobbskapande små och medelstora företag och höjning av hushållsavdraget. De åtgärder som föreslås i tillväxtpaketet ger incitament både till företagsamhet och till nyanställningar i företag. Dessutom kan tillväxtpaketet bidra till att minska den svarta ekonomin. Sannfinländarna anser att det finns skäl att först tillämpa tillväxtpaketet en viss tid och följa dess effekter.

Spara genom att minska ineffektiva stöd till storföretag

Vårt nuvarande system med direkt företagsstöd är bevisligen mycket ineffektivt och gagnar främst storföretag som också annars får finansiering på marknaden. En färsk utredning om företagsstöd från arbets- och näringsministeriet visar att det går att minska statens stödutgifter med uppskattningsvis 200—250 miljoner euro om ineffektivt stöd slopas. I stället för ineffektivt företagsstöd föreslår sannfinländarna skatteincitament för att stödja små och medelstora företag.

Sannfinländarna föreslår att finansutskottet föreslår en särskild minskning på 200 000 euro under moment 32.30.40 av anslaget för att stödja storföretagens forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet.

Spara genom att förebygga invandringsrelaterat missbruk

Missbruket inom invandringen kostar Finland betydande summor och bör enligt sannfinländarnas åsikt utredas närmare. Att förhindra missbruk kunde ge besparingar inom flera förvaltningsområden. Utöver de nedskärningar som regeringen planerar finns det andra sparobjekt när det gäller migrationskostnaderna.

Sannfinländarna föreslår att finansutskottet föreslår en minskning på 40 000 000 euro under moment 32.70.30 från anslaget för statlig ersättning till kommunerna för invandringsrelaterade kostnader.

Tillräckliga sanktioner, övervakning och företagsregistrering ger kontroll över svarta sektorn

Det går att satsa betydligt mer på kampen mot svarta sektorn. Denna del av ekonomin orsakar Finland ett enormt årligt bortfall av skatteinkomster på upp till 2—3 miljarder euro. Särskilt arbetskraftens fria rörlighet inom EU har störtat våra restaurang- och byggbranscher i en spiral av svartjobb på grund av den billiga utländska arbetskraften. Den svarta ekonomin måste bekämpas dels genom det särskilda tillväxtpaket för små och medelstora företag som sannfinländarna föreslagit, dels genom tillräckligt stränga sanktioner mot arbetsgivare som struntar i arbetstagarnas anställningsvillkor. Dessutom föreslår sannfinländarna att regionförvaltningsverkens inspektörer för utlänningsövervakning får

rätt att bötfälla. I syfte att underlätta skatte- och tillsynsmyndigheternas arbete föreslår sannfinländarna registreringstvång för utländska företag. Dessutom måste beställaransvarslagen skärpas och resurserna för dess tillsynsmyndigheter ökas. Ett offentligt register över företag som genom att använda underleverantörskedjor kringgår skatter skulle också vara ett effektivt sätt att öka trycket på företag att visa ansvar. Sannfinländarna kan inte tillåta att skattebrottslighet skyddas.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 18 oktober 2012

Jari Lindström /saf
Lea Mäkipää /saf
Maria Tolppanen /saf

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Samhällsekonomin kräver fler arbetstimmar. Utöver en aktiv näringspolitik kräver detta bl.a. satsningar på längre tid i arbetslivet, bättre arbetsmiljöer och förebyggande av social utslagning.

Målen kan nås genom aktiva sektorsövergripande åtgärder, tillräckliga resurser och ett samlat grepp bl.a. i frågor som gäller tiden i arbetslivet, förhindrande av utslagning av unga, arbetslivets kvalitet och arbetskraftsservicen.

Utskottsgruppen anser att den föreslagna budgeten för nästa år i många avseenden inte lyckas svara på aktuella utmaningar och att den inte stöder ekonomisk tillväxt.

Orealistiskt sysselsättningsmål

Regeringens mål enligt regeringsprogrammet är att öka sysselsättningsnivån till 72 procent och sänka arbetslösheten till 5 procent före utgången av valperioden. Detta mål är inte på långt när uppnått. Enligt den senaste statistiken ligger sysselsättningen på 70 procent och arbetslösheten på mer än 7 procent.

Arbetslösheten hotar att börja öka. Allt fler arbetstagare berörs av samarbetsförfarande. I stället för permitteringar genomför arbetsgivarna direkta uppsägningar. Orterna med akuta strukturomvandlingsproblem blir allt fler till följd av statens egna åtgärder eller industriell omstrukturering.

Regeringsprogrammet innehåller rikligt med förebyggande effektiviseringsåtgärder i syfte att främja en näringspolitik som stöder hållbar ekonomisk tillväxt och sysselsättning. En stor del av åtgärderna har inte ännu genomförts och vissa beslut går stick i stäv med målen eller är otillräckliga i fråga om resursdimensionering.

Utskottsgruppen anser att budgetpropositionen och dess anslagsdimensionering inte i tillräcklig utsträckning beaktar det försämrade sysselsättningsläget.

Vi måste jobba längre

Det avtal om tiden i arbetslivet som arbetsmarknadsorganisationerna ingick i våras är ett steg i rätt riktning men otillräckligt. Beslutet innehöll en principiell överenskommelse om beredning av en pensionsreform som ska träda i kraft senast den 1 januari 2017. Denna reform får inte gömmas undan i kabinetten. Nu gäller det att få i gång en offentlig debatt och öppen diskussion också bland den stora allmänheten. Om beredningen sker öppet är det också lättare att få acceptans för reformen.

Utskottsgruppen anser att regeringen inte ska tita ihjäl svåra frågor, utan den ska visa öppenhet och ledarskap.

Utveckla deltidstillägget för arbetstagare

Att avskaffa deltidstillägget stöder inte målet att förlänga tiden i arbetslivet, som också kräver flexibilitet. Systemet har medgett time-out särskilt för de som har fysiskt eller psykiskt tunga jobb och deltidsanställning av arbetslösa arbetsökande genom arbets- och näringsbyråerna.

Utskottsgruppen anser att deltidstillägget borde utvecklas i enlighet med utredningsman Jukka Ahtelas rapport, dvs. så att systemet gäller personer som fyllt 50 år och som behöver en deltidspaus och att de som anställs i stället bör vara nyutexaminerade arbetslösa unga. På detta sätt kan deltidstillägget användas för att förlänga tiden i arbetslivet både i början och i slutet.

Regeringens avsikt att avskaffa deltidstillägget ter sig som en liknande strävan som förslaget att försämra systemet med altemneringsledighet. Det förslaget lyckades man avvärja. Deltidstillägget är till stor nytta, vilket borde inses. Med andra bör också det förslaget slopas.

Otillräckliga resurser för ungdomsgarantin

Själva målsättningen är bra när det gäller samhällsgarantin för unga. Sakkunniga som hörts i utskottet hävdar att det anslag på 60 miljoner

euro som anvisats för projektet inte räcker till. En stor del av de unga hotar fortfarande att utslutas från arbetsliv och studier.

Utskottsgruppen anser det vara ytterst beklagligt att regeringen själv har börjat agera i strid med samhällsgarantins mål. Försämrade möjligheter till utbildning efter grundskolan ökar efterfrågan på samhällsgarantin.

Utskottsgruppen anser att de nedskärningar som i form av sparåtgärder drabbar finansieringen av den kommunala servicen, yrkeshögskolorna, gymnasierna, utbildningen på andra stadiet och läroavtalsutbildningen allvarligt hotar de mål som uppställts för samhällsgarantin.

Gör det lättare att göra en första anställning

Det finns omkring 260 000 företagare i Finland och av dessa är 65 procent ensamföretagare. Många ensamföretagare vill anställa någon som skulle underlätta deras arbete och ge möjlighet till semester, sjukledigheter och föräldraledigheter eller till utvidgad verksamhet. Tröskeln är ändå hög för den första anställningen.

Det är faktiskt ett av de mest kritiska skedena för företagaren att rekrytera första gången. Efter det ansvarar företagaren inte bara för sig själv, utan också för den nyanställda. Dessutom är stora ekonomiska risker förknippade med anställning. Det ligger i samhällets intresse att bygga företagarna broar mot tillväxt och sysselsättningsmöjligheter.

Utskottsgruppen anser att lönesubventioner till ensamföretagare är ett kostnadseffektivt sätt att sysselsätta. Denna stödform är särskilt produktiv för samhället när en ung person får jobb.

Trygga arbets- och näringscentralernas arbetsro och resurser

En omprövning måste göras av de produktivetsfrämjande nedskärningarna vid närings-, trafik- och miljöcentralerna. Annars hotar de att undergräva den planerade reformeringen av arbetskraftspolitiken. Nedskärningen av centralernas utgifter måste göras skäligare och stå i proportion till de uppställda målen.

Översynen av centralernas arbets- och näringsjänster kommer att minska antalet arbets-

och näringsbyråer och försvaga deras regionala täckning. Det är diskriminerande för arbetslösa arbetssökande.

Utskottsgruppen uttrycker sin oro över hur resurserna för de arbetskraftspolitiska tjänsterna ska räckta till och för resursernas regionala täckning.

Kommunernas arbetskraftspolitiska resurser försvagas

Kommunerna har lagstadgade skyldigheter att främja sysselsättningen. I praktiken bär de redan ett mycket stort ansvar för detta.

Regeringen har redan minskat och fortsätter att minska finansieringen till kommunerna med stora belopp. Kommunerna får det allt svårare att utföra de ålagda uppgifterna. Nedskärningarna inverkar på kommunerna som arbetsgivare, utvecklar av näringarna i regionen, främjare av sysselsättning och förebyggare av social utslagning.

Kommunernas anslag för främjad integrering av invandrare är drygt 17 miljoner euro mindre än i år. Den förklaring som serverats är att antalet personer som kommer till landet för familjeåterförening kommer att minska. Någon sådan slutsats anser vi inte att man kan dra i detta skede.

Utskottsgruppen anser att det är en fullständigt felaktig politik att försämra kommunernas kapacitet och att den politiken i värsta fall kan kosta flerfalt i förhållande till vad som sparas genom sparåtgärderna. I fråga om arbetskraftspolitiken försvagar anslagsnedskärningarna kommunernas möjligheter att driva en aktiv arbetskraftspolitik, vilket bl.a. kan komma att öka utslagningen. Därför måste de planerade nedskärningarna av statsandelarna för nästa år dras tillbaka. Regeringen ska inte tilldela kommunerna nya uppgifter om den inte samtidigt finansierar uppgifterna fullt ut.

Trygga finansieringen av mödra- och skyddshemmen

Regeringen lovar i sitt program att utveckla servicen för dem som utsätts för familjevåld och våld i nära relationer. Det finns ett särskilt om-

nämmande av att antalet skyddshemsplatser ökas i syfte att hjälpa dessa våldsoffer och att man samtidigt ägnar uppmärksamhet åt att den regionala fördelningen av platserna är jämnare.

Inom ramen för åtgärderna enligt jämställdhetsprogrammet är det meningen att skyddshemsservicen ska ökas och utvecklas först när socialvårdslagstiftningen ses över. Därmed håller denna fråga på att skjutas upp långt in på nästa valperiod.

En sådan situation är ohållbar om man ser på behovet. Våldet i nära relationer ökar och fjolåret var historiskt sett bland de värsta med tanke på familjemorden. Det behövs fler mödra- och

skyddshem, men samtidigt hotas de till och med av nedläggning på flera orter till följd av ohållbar finansieringsbas och avsaknaden av riksomfattande bindande riktlinjer.

Utskottsgruppen anser att de utarbetade åtgärdsprogrammen inte i sig räcker, om mödra- och skyddshemmen inte utvecklas och får tillräcklig finansiering.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 18 oktober 2012

Annika Saarikko /cent
Eeva-Maria Maijala /cent
Mikko Savola /cent